

Utfordringer med innsamling av landbruksplast i Norge

Orientering om markedssituasjonen:

Det siste året har vært det mest krevende året for avsetning av innsamlet plast til materialgjenvinning siden oppstarten av ordningene på midten av 90-tallet. Plastretur med våre innsamlere møter betydelige utfordringer for å sikre fortsatt innsamling til materialgjenvinning.

Markedet for plast er internasjonalt, og priser følger i stor grad globale svingninger i råvaremarkedene. Norge er helt avhengig av utviklingen i tilbud og etterspørsel internasjonalt, både i Europa, Østen og USA. Det er mange forhold som påvirker markedet, herunder prisen på olje og jomfruelig råstoff, produksjonskostnader, valutakurser, sesongsvingninger og ikke minst kvalitet og mengde på råvaren. I et ordinært marked er det naturlig at prisene på verdensmarkedet varierer og norske aktører vil dermed bli utsatt for disse svingningene.

Kina innførte ved årsskiftet 2017/18 «The National Sword Program». Programmet har strenge krav til renhet for plast og blandet papir (maksimalt 0,5 % forurensing). Dette har i praksis medført stopp i eksport av plast til Kina og etter hvert øvrige land i Asia. Kina importerte før dette omtrent 50 % av verdens volum av innsamlet/utsorterte plastkvaliteter, det vil si over 7 millioner tonn plastavfall, hvorav 2,3 mill. tonn kom fra Europa.

Selv om Norge ikke har eksportert direkte til Kina, medførte Kinas tiltak at det globale plastmarkedet nær kollapset som igjen medførte overflod av plast i Europa. Det er ikke nok kapasitet på det øvrige verdensmarkedet til å materialgjenvinne volumene. Dette har ført til historisk lave priser -og i noen tilfeller negative (at det må betales for å få noe gjenvunnet). Ringvirkningene av dette treffer også oss i Norge og nå etter hvert konkret innsamling av landbruksplasten.

På lengre sikt er denne situasjonen positiv da den vil tvinge frem økt sorterings- og gjenvinningskapasitet i Europa. EUs sirkulære økonomi vil legge ytterligere press på teknologisk utvikling, innovasjon og nye prosjekter.

Orientering om innsamlingsordningen av Landbruksplast:

Grønt Punkt Norge driver returselskapet Plastretur som er det godkjente returselskapet i Norge for innsamling og gjenvinning av plastemballasje, og vi har med vår produsentansvarsordning opparbeidet oss over 20 års erfaring i dette markedet.

I vår bransjeavtale med Miljødirektoratet som ble inngått på midten av 1990-tallet var landbruksplast en del av ordningen. 1. januar 2018 innførte Miljødirektoratet en ny forskrift for emballasje. I denne nye forskriften er ikke rundballefolie, solfangerfolie, dekkfilm m.v. definert som emballasje. Disse plasttypene falt da utenfor ordningen. Plastretur valgte likevel å fortsette ordningen på frivillig basis slik at ikke innsamling og gjenvinning av landbruksplasten skulle stoppe opp. Ordningen for landbruksplast var delvis subsidiert de senere årene under «Emballasjedugnaden», dvs. alle medlemmer betalte samme vederlag til Plastretur.

Som en konsekvens av forskriften måtte de plasttypene som ikke ble definert som emballasje (eks rundballefolie) bære egne kostnader – dette ble bestemt av styret i Plastretur i 2017, og det ble fastsatt nye vederlagssatser for landbruksplast som var noe høyere enn tidligere – for å dekke kostnadene ved ordningen.

Opprinnelig skulle ordningen da stå økonomisk på egne ben fra 1. januar 2018, men på grunn av store utfordringer rundt finansiering og støtteordningen til innsamlerne valgte Plastretur å utsette

dette kravet til å gjelde fra 2019. I tillegg er det store utfordringer i markedet som nevnt over, og Plastretur valgte å gi ekstra støtte i 2018. Den ekstra støtten har gitt et underskudd på 7,5 millioner i fjor, og Plastretur kan ikke subsidiere ordningen videre.

Ordningen baserer seg på frivillig deltakelse av innsamlere (mottak) som inngår avtale om innsamling av ulike plasttyper fra næringslivet (inkludert landbruket) med oss. Per i dag er det mellom 120-130 innsamlere som er tilsluttet vår ordning med landbruksplast.

Enkelte innsamlere har drevet lokale henteordninger som et ekstra tilbud utenom kravene de har i avtalen med Grønt Punkt Norge. Når markedsprisene er så lave fører det til at denne praksisen som innsamlerne selv har tatt initiativet til i det siste er blitt kuttet drastisk ned. Ifølge avtalen har innsamlere bare plikt til *gratis mottak*. På grunn av manglende lagerkapasitet og lagerbegrensning i tillatelser fra Fylkesmannen er også mottakskapasiteten begrenset hos enkelte innsamlere.

Tiltak som er gjort og skal gjøres:

Grønt Punkt Norge AS har det siste året tatt ulike grep for å sikre fungerende returordning i det vanskelige markedet.

- Vi har gjennom 2018 gjennomgått hele ordningen, sett på muligheter for å endre totalt, sett til Sverige og vurdert deres ordning og ikke minst skrapet til beinet våre administrative kostnader vedr ordningen. Kommunikasjons og markedstiltak er kuttet ut i 2019.
- 31. oktober varslet vi Miljødirektoratet og Klima og Miljødepartementet om utfordringene og at materialgjenvinningsgraden på alle plasttyper kunne gå ned, samt at noen plasttyper ville kunne bli sendt til forbrenningsanlegg.
- Vi har gjennom sommeren og høsten hatt flere møter med produsentene (medlemmene som betaler vederlag til ordningen) og med Norges Bondelag. Sist før jul med Miljødirektoratet og Bondelaget sammen med Plastreturs styreformann. Her ble det enighet om å innkalle produsentene til krisemøte i januar – for å tvinge frem løsninger.
- Gjennom hele høsten har vi dedikert én person som har hatt hovedansvaret for oppfølging av våre innsamlere og de avsetningskanaler som finnes. Dette har gjort at ordningen ikke har stoppet helt opp.
- I januar ble også klima- og miljøminister Ola Elvestuen orientert av Miljødirektoratet om at innsamlingssituasjonen er i ferd med å bli kritisk, og at det er behov for ekstra tiltak og midler for å sikre innsamling og gjenvinning, spesielt av rundballeplast.
- 31. januar møtte vi importører og produsenter for å diskutere ekstraordinære tiltak og virkemidler for å prøve å løse utfordringene med innsamling og gjenvinning av landbruksplast. I dette møtet ble det enighet om ekstra støtte til innsamlere, med konsekvens at vederlaget måtte øke for å finansiere dette.
- Plastreturs styre har hele tiden vært informert og orientert.

På styremøtet i Plastretur 26/2-19 vedtok styret en krisepakke for landbruksordningen: Det skal gis ekstra støtte på kr 350,- / tonn til innsamlerne av landbruksplast fra 1. mars og foreløpig ut 2019. Dette skal finansieres gjennom økt vederlagssats opp til kr 2,43 / kg fra 1. april. Vederlagssatsen skal til enhver tid gjenspeile kostnadene ved ordningen, og vi må på sikt bygge en økonomisk buffer. Ordningen er non-profit.

For at ordningen ikke skal kollapse ser vi oss nødt til å øke vederlagssatsen med virkning allerede fra 1. april. Dette bidrar først og fremst til å sikre finansiering av nødvendige markedstiltak som iverksettes med umiddelbar virkning, men vil også begrense muligheter for enkeltaktører spekulerer og skaffer seg urettmessige konkurransefortrinn.

Styret i Plastretur har med dette gjort et siste krisetiltak for å redde ordningen. Vi håper på forståelse fra våre medlemmer på at dette er helt nødvendig for å opprettholde landbruksinnsamlingen i Norge. Alternativet er slik styret ser det en avvikling av ordningen.

Med hilsen
Jaana Røine

Adm. Dir
Grønt Punkt Norge